

LINA Pliško

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Filozofski fakultet

I. M. Ronjgova 1, HR-52100 Pula

lplisko@unipu.hr

MJESNI GOVOR KAVRANA U KONTEKSTU SJEVEROZAPADNIH LIŽNJANSKIH GOVORA

U radu¹ se promatraju fonološke i morfološke jezične značajke mjesnoga govora Kavrana u kontekstu susjednih sjeverozapadnih ližnjanskih, Muntića i Vulture, te dosad istraženih marčanskih: Hreljića, Krnice, Lobarika, Marčane, Mutvorana, Orbanića, Peruška, Prodola, Raklja i Šegotića te južne podskupine barbanskih govora kojoj pripadaju naselja imenom Manjadvorci, Rebići, Hrboki, Borinići, Škitača. Zaključuje se da je kavranski govor jednak govoru Muntića. Od govora Vulture razlikuje se u ostvaraju fonema *t i *d, suglasničkih skupina *stbj, *zdbj, *jbt, *jbd, infinitivnom nastavku koji je dosljedno krnji te u nastavcima za LI mn. imenica muškoga i srednjeg roda. Od svih se dosad opisanih marčanskih i južne podskupine barbanskih govora razlikuje po nastavcima za DLI mn. imenica m., ž. i s. roda, a od govora Marčane, Krnice, Orbanića, Prodola, Hreljića te južne podskupine barbanskih govora razlikuje se i naglasnim sustavom.

1. Uvod

Kavran teritorijalno i administrativno pripada istarskoj općini Marčana. Općina Marčana nalazi se na jugoistočnome dijelu istarskoga poluotoka. Proteže se na 131 km² i ima 36 km obale. Prema popisu stanovništva iz 2011. u Općini živi 4206 stanovnika. U sastavu se Općine nalaze sljedeća naselja: Belavići, Bratulići, Cokuni, Divšići, Filipana, Hreljići, Kavran, Krnica, Kujići, Lobarika, Mali Vareški, Marčana, Mutvoran, Orbanići, Pavićini, Peruški, Pinezići, Prodol, Rakalj, Šarići, Šegotići i Veliki Vareški te veći broj manjih naseljenih mjesta: Ba-

¹ Ovaj je rad sufinancirala Hrvatska zaklada za znanost projektom IP-2014-09-1946 (Dijalektološka i jezičnopovijesna istraživanja hrvatskoga jezika, voditelj: prof. dr. sc. Josip Lisac).

lići, Biletići, Boduleri, Cetinići, Cveki, Dvori, Krnički Porat, Krvavići, Kuftići, Kužinići, Livovići, Išići, Jovići, Jukići, Marusi, Matelići, Negričani, Radeki-Glavica, Radeki-Polje, Stancija Buršići, Stancija Celiya, Stancija Elija, Stancija Peličeti, Stancija Stara, Škabići i Valtursko Polje.²

Općina Marčana sjeveroistočno graniči s Općinom Barban, sjeverozapadno s Općinom Svetvinčenat i Gradom Vodnjanom, južno s Gradom Pula te jugoistočno s Općinom Ližnjan. Preko Raškog zaljeva graniči i s Općinom Raša na Labinštini.

Kavran je smješten u jugoistočnome dijelu Općine. Susjedna su mu mjesta sjeverno Pavićini i Šegotići, jugozapadno Muntić te jugoistočno Valtura koji teritorijalno i administrativno pripadaju općini Ližnjan. Kavran sa susjednim mjestima: Malim Vareškima, Velikim Vareškima, Pavićinama, Jovićima, Peruškima, Marusima, Išićima, Mutvoranom, Cokunima, Šegotićima i Cvekima čini Proština. Proština je povijesni zemljopisni i etnografski naziv za dio istočne Puljštine, od Krničke luke do Budave, obuhvaća četrdesetak km². Toponim Proština grčkog je podrijetla *Pròs Tímon* koji potječe iz vremena bizantske vlasti nad Istrom, a znači javno, komunalno zemljište, najčešće kamenito i ne baš plodno, pogodno za ispašu.

Prema povijesnim podacima (Alberi 2006: 1804–1806), Kavran je bio naseljen u neolitikumu i brončano doba (5000. do 4000. g. pr. Kr.), o čemu svjedoče nalazi impreso keramike pronađeni na Veloj Gromači. Život nastavlja u rimsko doba kada nosi ime Caprianum, a dobio ga je jer je bio poznat po uzgoju koza. U srednjem je vijeku bio dijelom Mutvorana, posjeda puljskoga biskupa. U valu naseljavanja bolestima i ratom opustjele Istre, Mlećani su 1660. u Kavran naselili trideset crnogorskih obitelji. U selu je i danas crkva sv. Jerolima koja je, nakon što je nekoliko stoljeća bila napuštena, djelomično obnovljena 1700. godine.

2. Dosadašnja istraživanja govora Kavrana

Prema klasifikacijama čakavskih dijalekata D. Brozovića (1988: 88) i J. Lisca (2009: 51–72), mjesni govor Kavrana, kao i svi govori općine Marčana, pripada jugozapadnom istarskom dijalektu.

Govor Kavrana dosad nije opisan u dijalektološkoj literaturi, no neki se mjesni govori općine Marčana spominju u starijoj, a opisani su i u recentnijoj literaturi.

Prve podatke o marčanskim govorima nalazimo u prvoj polovici dvadesetoga stoljeća u raspravama Josipa Ribarića i Mieczysława Małeckog koji spominju govor Filipane, Krnice, Lobarike, Marčane i Prodola. Ribarić marčanske govore smješta u doseljenički »štokavsko-čakavski prelazni dijalekt Slovinaca« (Ri-

---

² Izvor: www.marcana.hr, posjet 14. 11. 2016.

barić 1940: 43), a Maček u štokavsku grupu govora vodnjanskoga tipa (Maček 1930: 102–111). Godine 1964., istražujući govore jugozapadne Istre, Mate Hraste posjećuje Marčanu, Rakalj i Krnicu gdje su mu obavjesnici bili: u Marčani Usip Radolović (55), u Raklju Marija Percan (48), a u Krnici Ivan (Ive) Buršić (61). Osamdesetih je godina dvadesetoga stoljeća Petar Šimunović (1985: 66–72) u članku *Mozaik istarskih govora* prikazao dijalekatsku sliku Istre. U tom članku spominje mjesni govor Krnice i donosi djelić zapisa izvornoga govora.

Petar Šimunović (1988: 271–282) i Iva Lukežić (1988: 249–270) opisali su govor Raklja. I. Lukežić je rakljansku čakavštinu opisala analizirajući stihove Balotina *Dragog kamena*, a P. Šimunović je rezultate svojih terenskih istraživanja usporedio s jezičnim značajkama iz Balotinih pjesama želeći zaključiti koliko ima rakljanske čakavštine u pjesnikovu jeziku.

Da je Balotina zbirka pjesama i danas zanimljiva za jezična istraživanja svjedoči rad Davida Mandića (2016: 85–119) koji analizira jezik svih pjesama na fonološkoj, morfološkoj te djelomice sintaktičkoj i leksičkoj razini. On se, za razliku od svojih prethodnika, opširnije bavi naglasnim sustavom koji je zabilježio u Raklju dok su mu izvorni govornici čitali Balotine pjesme koje izvorno nisu akcentuirane.

Prilog o jezičnim značajkama Mutvorana Rudolfa Ujčića (1988: 121–132) prvi je opis nekoga od proštinskih govora. Ujčić se u opisu mutvoranskoga govora držao četrnaest Ivićevih jezičnih značajki koje je u jugozapadnoj Istri provjeravao M. Hraste šezdesetih godina prošloga stoljeća. Na isti je način opisao i govor Marčane (Ujčić 1994: 123–128).

U posljednje se vrijeme marčanskim govorima intenzivnije bavi Lina Pliško. Na fonološkoj i djelomice morfološkoj razini opisala je mjesni govor Krnice (2003: 61–69), Orbanića (2006: 83–93), Hreljića (2007: 123–135), Peruška (2008: 739–751) i Loborike (2011: 176–187), a s Davidom Mandićem govor Marčane (2007: 323–338). Cilj im je bio proširiti spoznaje o tome idiomu i zabilježiti jezične značajke koje nisu istražili njihovi prethodnici. Lina Pliško u suautorstvu s Katarinom Matanović opisala je fonologiju proštinskih Šegotića (Pliško i Matanović 2016: 123–134). Govor Prodola opisala je Samanta Paronić (2014: 165–185) na alijetetnoj, alteritetnoj i arealnoj razini razlikovnosti.

3. Metodologija istraživanja

U radu prikazujemo fonološke i morfološke jezične značajke mjesnoga govora Kavrana. Promatramo ih u kontekstu susjednih sjeverozapadnih ližnjanskih govora, Muntića i Valture (s kojima su Kavranici kroz povijest bili u bliskom kontaktu s obzirom na malu međusobnu udaljenost), zatim ih uspoređujemo s jezič-

nim značajkama dosad istraženih marčanskih govora (Peruška, Šegotića, Mutvorana, Krnice, Raklja, Prodola, Lobarika, Orbanića, Marčane, Hreljića) te južne podskupine barbanskih govora (naselja imenom Manjadvorci, Hrboki, Rebići, Borinići i Škitača). Cilj je istraživanja odrediti kojoj od triju promatranih skupina govora pripada kavranski idiom te s obzirom na to odrediti njegovo mjesto unutar marčanskih govora, kojima teritorijalno pripada.

Jezične su značajke istraživane pomoću autorskoga *Upitnika za istraživanje jugozapadnih istarskih govora* te snimanjem razgovora s izvornim govornicima na različite svakodnevne teme. Obavjesnici su bili: Marija Batel (rođena 1936.), Josip Špigic (rođen 1943.), Nevija Špigic (rođena 1949.).

4. Rezultati istraživanja

4.1. Vokalski sustav

Vokalski sustav Kavrana čini pet dugih i pet kratkih jedinica te silabem *r*.

ī		ū		ĩ		ũ
	ē	ō		ě		õ
	ā			ǎ		

Svaki se vokal može ostvariti na svim mjestima u riječi, ispred i iza pojedinih nevakala. Silabem *r* javlja se u jedinom (*čřv*, *třs*, *přst*, *křv*), početnom (*řžav*), u središnjem (*čěřti*) i posljednjem (*zǎřt*) slogu riječi.

4.1.1 Starohrvatski poluglas *ǝ

Starohrvatski poluglas *ǝ (< *ǰ, *ǰ) redovito je dao *a* u „jakome“ položaju (*dān*, *sān*, *otāc*, *māgla*, *sād*, *kād*).

Tako je *i* u zamjenici *ča* (*čǰ > čǝ > ča) i njezinim kompozitima:

- upitno-odnosna zamjenica za značenje ‘ne-osoba’ (‘što’): *uvò čā su učinili; kākò čā mi rěčemo bānak; ko si čā pīta po domaće*.
- neodređena zamjenica za značenje ‘neživo’ u upitnim rečenicama: *Čā vas interešā?*
- neodređena zamjenica za značenje ‘neživo’ *nīš* (*ni* + *čǰ*) – (‘ništa’): *Nīš mi nī tēško*.
- neodređena zamjenica za značenje ‘neživo’ *nīšto* (*ne* + *čǰ* – *to* > *nečǝto*) – (‘nešto’): *nīšto slično*.
- starojezični genitiv zamjenice *ča* – *čěsa/něcesa*: *Nīma něcesa*.
- uzročni veznik (‘jer’) *ǎš/zǎš* (*za* + *čǰ* > *za* + *čǝ* > *zač* > *zaš/aš*): *ǎš smo pūno tēga imāli*.

Čakavska tendencija jake vokalnosti ostvaruje se u starojezičnome prijedlogu $və > va$ kad se javlja kao prefiks u izvedenicama *Vazàn* (‘Uskrs’), *vàzmeni* (‘uskr-sni’), *vàjk* (‘uvijek’).

U „slabome“ položaju starohrvatski poluglas ϑ je dao a u primjerima: *kədə̃ > kadī/dī*, **məlin- > màlin, màlinar*, **məša > mǎša*, **mənoje > s nǎmi*.

Takvi odrazi starohrvatskoga poluglasa ϑ potvrđeni su diljem jugozapadnog istarskog dijalekta (Lisac 2009: 52) te, dakako, i u marčanskim (npr. u Raklju (Mandić 2015: 89), Marčani (Pliško i Mandić 2007: 325–326), Peruškima (Pliško 2008: 741), Krnici (Pliško 2003: 64), Hreljićima (Pliško 2007: 125)), barbanskim (Pliško 2000: 75–88) i ližnjanskim govorima, osim oblika uzročnoga veznika *aš* (Pliško i Mandić 2011: 29–33, 73).

4.1.2. Refleks prednjega nazala $*\epsilon$

Praslavenski se nosni samoglasnik $*\epsilon$ u čakavskome narječju preoblikovao dvojako – iza palatala j , $\check{c}$, $\check{ž}$ kao a , a iza nepalatala kao e . U Kavranu smo potvrdili prijelaz $*\epsilon$ u a u imenicama *jazīk*³ (‘jezik’) i *jǎčmik* (‘jačmenac; upala žlijezde na oku’) te u osnovi glagola ($*\epsilon\text{jeti} > \text{jati}$): *zajāti* (‘potjerati blago na pašu’), dakle iza glasa j . Isti su oblici potvrđeni u Krnici (Pliško 2003: 64) i Prodolu (Paronić 2014: 171), a u drugim marčanskim govorima, u Peruškima (Pliško 2008: 742), Hreljićima (Pliško 2007: 126), Lobarici (Pliško 2011: 178), Marčani (Pliško i Mandić 2007: 326), Mutvoranu (Ujčić 1988: 127), Šegotićima (Pliško i Matanović 2016: 126–127) prijelaz $*\epsilon$ u a čuva se u osnovi glagola ($*\epsilon\text{jeti} > \text{jati}$): *zajāti*. U susjednim barbanskim govorima taj je prijelaz sačuvan u imenici *jazīk* u Borinićima, Barbanu, Petehima, Punteri, Dminićima, Golašovu, Sutivancu, Jurićevom Kalu, a u Rebićima u glagolu *zajāti* (Pliško 2000: 91). U Valturi u imenici *jǎčmik*, a u Muntiću *jazīk* (Pliško i Mandić 2011: 34). Prijelaz $*\epsilon$ u e zabilježen je u mnogobrojnim primjerima u svim mjesnim govorima: *měso*, *pět*, *děset*, *govědo*.

4.1.3. Preobliske stražnjega nazala $*\varrho$ i samoglasnoga $*\imath$

U Kavranu su, kao diljem jugozapadnoga istarskoga dijalekta (Lisac 2009: 52), stražnji nazal $*\varrho$ i samoglasno $*\imath$ dali u : *mûž*, *zûb*, *pût*, A jd. *rûku*, A jd. *glâvu*, *sîsnuti*, *dîgnuti*, 3. l. mn. *mǫru*, *kǫpaju*; *sûnce*, *vûna*, *žût*.

4.1.4. Refleks jata

Praslavenski i starohrvatski jat ($*\check{e} > \epsilon$) u ovom je idiomu dosljedno zamijenjen vokalom i (*līto*, *neđīļa*, *crīkva*, *cīla*, *sīsti*, *dvī*, *dvīsto*, *u hīži* (L jd.), *māteri* (D mn.), *dǫli*, *gǫri*, *kadī*), a ekavski je jat u tzv. stalnim ekavizmima, u imenicama *susěd* i *dělo* te u glagolu *dělati*. Jednak je refleks jata i u ostalim marčanskim govorima (npr. u Šegotićima (Pliško i Matanović 2016: 127), Peruškima (Pliško

³ U spontanom smo razgovoru ovjerali i oblik *jezik*.

2008: 742), u Krnici (Pliško 2003: 63), Marčani (Pliško i Mandić 2007: 332), u Prodolu (Paronić 2014: 173)), u susjednim barbanskim govorima (Pliško 2000: 117–127) te u Valturi i Muntiću (Pliško i Mandić 2011: 46–47).

4.1.5. Glagoli *krasti* i *rasti* te imenica *vrabac*

U glagolima *krèsti* (‘krasti’) i *rèsti* (‘rasti’) i njihovim izvedenicama te u imenici *rèbac* ‘vrabac’ u Kavranu, kao i u drugim marčanskim govorima, npr. u susjednim Šegotićima (Pliško i Matanović 2016: 127), Peruškima (Pliško 2008: 747), u Krnici (Pliško 2003: 67), Marčani (Pliško i Mandić 2007: 335), Orbančićima (Pliško 2006: 90), Prodolu (Paronić 2014: 178–179), zabilježeni su oblici s likom *e*: *krèsti*, *rèsti*, 3. l. jd. prezenta *krède*, 2. l. jd. imperativa *ne krèdi!*, *rèsti*, 3. l. jd. prezenta *rèste*, 3. l. mn. prezenta *narèstu*. Tako je i u susjednim barbanskim govorima (Pliško 2000: 130) te u Valturi i Muntiću (Pliško i Mandić 2011: 63).

4.1.6. Zatvaranje kratkoga *o* u prednaglasnom slogu

Za marčanske (npr. u Šegotićima (Pliško i Matanović 2016: 127–128), Peruškima (Pliško 2008: 748), Krnici (Pliško 2003: 66), Raklju (Lukežić 1988: 256), Marčani (Pliško i Mandić 2007: 335), Orbančićima (Pliško 2006: 90), Prodolu (Paronić 2014: 179)) i barbanske govore (Pliško 2000: 100) te za govor Muntića (Pliško i Mandić 2011: 68) karakteristična je neutralizacija predakcenatskog kratkog vokala *o* u *u* (*uvì*, *unì*, *uvò*, *uvèga*, *unìma*, *ugñìšte*). Zatvaranje kratkoga *o* pred naglaskom J. Lisac nalazi i u drugim jugozapadnoistarskim govorima (Lisac 2009: 52).

4.1.7. Kontrakcija

Upitno-odnosna zamjenica ‘koji’ te neodređena ‘nekoji, neki’ u Kavranu se javlja u kontrahiranoj inačici (jd. *kî*, *kâ*, *kô*, mn. *kî*, *kê*, *kâ*; jd. *nikî*, *nikâ*, *nikô*, mn. *nikî*, *nikê*, *nikâ*), kao što je i u susjednim marčanskim (npr. u Šegotićima (Pliško i Matanović 2016: 128), Peruškima (Pliško 2008: 747–748), Marčani (Pliško i Mandić 2007: 335), Hreljićima (Pliško 2007: 131–132)) i barbanskim govorima (Pliško 2000: 131–134) te u Muntiću i Valturi (Pliško i Mandić 2011: 69). Kontrakcija se u istim mjesnim govorima javlja i u zanijekanom obliku prezenta glagola *imàti* (*ne* + *imaš* > *neimaš* > *nìmaš*) te u primjerima *pojas* > *pâs*, *nije-dan* > *nîdan*.

4.2. Akcentuacija

Govor Kavrana odlikuje se novijim tronaglasnim sustavom. Inventar čine tri jedinice: dugi i kratki silazni naglasak te akut. Nema prednaglasnih ni zanaglasnih dužina.

Dugi i kratki silazni naglasci na starim su mjestima (*pût, imêvali, u Valtûri, bogatâš, dèlati, moràli, Vazàn*). Rani neoakut prešao je u silazni: npr. *críkva, sùša*, G mn. *rûk, nôg*, prez. *čûvan, sidîn*.

Duljenje pred sonantima djeluje samo unutar riječi, npr. *stârci, pokôjni, ôvce, dôjti*, ali *sîr, pûn*. Kratki silazni naglasak povučen je s otvorene ultime uz kanovačko duljenje (gdje je bila kračina), *vôda* (< *vodä*) *tâko* (< *takö*). Prenesen je kratki naglasak s otvorene ultime na prednaglasnu dužinu npr. *rûka* (< *rûkâ*), *na plêsu* (< *na plêšü*). Povučeni su naglasak (svaki) na preostale prednaglasne dužine, npr. *plêšati, čûvati, san zâbila*. Zanaglasne su dužine pokraćene, kao što je to u govorâ jugozapadne Istre.

U odnosu na govore iz okruženja, kavranski se naglasni sustav podudara s muntićkim, jadreškanskim i valturskim u kojima je distribucija naglasnih jedinica jednaka (Pliško i Mandić 2011: 39). Naime, u tim se govorima naglasak povukao na prednaglasne dužine, tek je u nekoliko primjera u starijih obavjesnika posvjedočen izostanak te pojave. U ližnjanskom su naglasnom sustavu u starijega obavjesnika očuvane prednaglasne dužine, dok su kod mlađe obavjesnice one pokraćene (Isto, 38). U odnosu na dosad istražene „proštinske govore“⁴, može se reći da je kavranski naglasni sustav jednak rakljanskome u kojem je D. Mandić (2015 : 112) ovjerio kraćenje zanaglasne dužine te povlačenje naglaska na prednaglasne dužine, mutvoranskome u kojem je istu pojavu opisao i R. Ujčić (1988: 123–125) te govoru Peruška (Pliško 2008: 742–743). U govoru Šegotića ovjereni su tek rijetki primjeri s očuvanom prednaglasnom dužinom (Pliško i Matanović 2016: 128–129).

„Neproštinski“ govori, govor Krnice (Pliško 2003: 65), Hreljića (Pliško 2007: 127), Marčane (Pliško i Mandić 2007: 329), Loborike (Pliško 2011: 179), Orbanica (Pliško 2006: 86) i Prodola (Paronić 2014: 172) odlikuju se također novijim tronaglasnim sustavom, ali je u njima vrlo dobro očuvana prednaglasna dužina. Tako je i u južnoj podskupini barbanskih govora (Pliško 2000: 116–117). Prema ovoj jezičnoj značajki može se u budućim istraživanjima očekivati formiranje zasebne podskupine marčanskih govora.

⁴ Pod „proštinskim govorima“ podrazumijevamo govor Mutvorana, Peruška i Šegotića.

4.3. Suglasnički sustav

		Labijali	Dentali	Palatali	Velari
Okluzivi	Bezv.	p	t		k
	Zvuč.	b	d		g
Afrikate	Bezv.		c	č	
	Zvuč.			č̣	
Frikativi	Bezv.	f	s	š	h
	Zvuč.		z	ž	
Sonanti		m	n	ń	
		v	l r	ǰ	j

Suglasnički se sustav Kavrana sastoji od 23 fonema. Njihova je distribucija uglavnom slobodna. Fonem se *ʒ*⁵ javlja samo u primljenicama (*želôž*, *žir*). Praslavenska se suglasnička skupina **dj* ostvaruje kao *j*: *tùji*, *tujîna* i *ž*: *mlàži*, *slàži*, *třži*, no pod utjecajem hrvatskoga standardnoga jezika obavjesnici su izrekli i oblike *s ž* (*rôžen*, *tùže*, *gràžani*). Afrikata *č̣* u Kavrano se ne ostvaruje, zamjenjuje se frikativom *ž* (*žèp*, *svidðžba*). Spirant *h* zastupljen je u svim pozicijama, a sonant *ǰ* slivenoga je izgovora (*ǰudi*, *ǰle*). Glasovi *č* i *ć* svedeni su na tzv. “srednje” *č̣*. Takav je suglasnički sustav i u drugih marčanskih govora (u Šegotićima (Pliško i Matanović 2016: 129), Peruškima (Pliško 2008: 744), Raklju (Mandić 2015: 90), Marčani (Pliško i Mandić 2007: 332), Loborici (Pliško 2011: 181), u južnoj podskupini barbanskih govora (Pliško 2000: 168)). U Muntiću suglasnički inventar je jednak kavranskome, dok se u Valturi ostvaruju palatalni okluzivi *t'* i *d'* (po-tonji i u primljenicama) (Pliško i Mandić 2011: 43).

4.3.1. Prijelaz dočelnoga *-m > -n*

Zamjena dočelnoga nazalnog sonanta *-m* u nazalni sonant *-n* pojava je koja je karakteristična za skoro sve primorske govore, čakavske i dio štokavskih govora zapadnoga dijalekta (Lisac 2009: 54–55). U Kavrano se, kao i u svim marčanskim (npr. u Peruškima (Pliško 2008: 745–746), Raklju (Mandić 2015: 96), Loborici (Pliško 2011: 182)), barbanskim (Pliško 2000: 101–103) i ližnjanskim govorima (Pliško i Mandić 2011: 52–53)) ostvaruje u: 1. I. jd. prezenta: *grèn*, *dèlan*, *sàn*; u I. I. jd. za tvorbu kondicionala: *bìn ućinìla*; u D. jd. imenica: *sestràn*; u I. jd. imenica: *s poľoprìvredon*, *sa šìmenon*, *zèļon* i pridjeva: *z vèļikon*; u L. mn. imenica: *na škālàn*, *po particèlan*; u I. jd. zamjenica: *nàn je zìda*, *za nòn*; *z unîn*; u brojeva: *òsan*, *u òsmen*, *u četřten*, *pèten*.

⁵ Taj je fonem zvučni parnjak fonema *č̣*, i ne odgovara fonetski standardnom ili štokavskom *č̣*.

4.3.2. Redukcija sonanta *v* ispred i između suglasnika i glasa *r*

U jugozapadnom istarskom dijalektu, kao i u mnogih čakavskih (npr. Vranić 2005: 262; Lisac 2009: 53) i kajkavskih govora (Lončarić 1996: 95), jednako je prisutna pojava da se sonant *v* reducira kao drugi član početne suglasničke skupine u slogu ispred sonanta *r* ili slogotvornoga *r* unutar istoga ili susjednoga sloga. Tako je i u Kavranu (*četrtak*, *četrti*, *trdi*) te njemu susjednih Šegotića (Pliško i Matanović 2016: 130) i Peruška (Pliško 2008: 747) te drugih marčanskih govora (npr. u Raklju (Mandić 2014: 95)), u barbanskim (Pliško 2000: 98) i ližnjanskim govorima (Pliško i Mandić 2011: 63).

4.3.3. Stara suglasnička skupina *čr

Stara se suglasnička skupina *čr većinom zadržala u neizmijenjenom obliku u čakavskom (Lisac 2009: 17), kajkavskom (Lončarić 1996: 94) te u reliktima u slavonskome (Lisac 2003: 53) i zapadnom dijalektu (Molise; Lisac 2003: 53) te u Vlahiji (Gradišće; Lisac 2003: 17). U dijalektima štokavskoga narječja te u ponekim govorima čakavskoga i kajkavskoga narječja preobličena je u *cr*. U Kavranu se, kao i u drugim marčanskim govorima (u Peruškima (Pliško 2008: 745), u Prodolu (Paronić 2014: 175)) očuvala, što potvrđuju primjeri: *črv*, *črivo*, *črčak*, *črpnja*. Suglasnička skupina *čr očuvana je u svim barbanskim (Pliško 2000: 98) i ližnjanskim (Pliško i Mandić 2011: 51) govorima. U pridjevu *črn*, *crnĳe* u Muntiću i Valturi (Pliško i Mandić 2011: 51) te u susjednim Šegotićima (Pliško i Matanović 2016: 130), u Raklju (Mandić 2015: 92) te u barbanskim Dminićima i Golašovu (Pliško 2000: 97) skupina *čr zamjenjuje se s *cr*. U Kavranu nalazimo oba oblika, i *črn* i *črn* (...*me je ucrnĳla*).

4.3.4. Jotacija dentala *t* i *d* te skupina *st*, *sk*, *zd* i *zg*

Odrzi praslavenske jotacije dentala *t* i *d* u većini su jugozapadnoistarskih govora glasovi *č* (*plāča*, *sviča*) i *ž* (*mlāži*, *měž*). Kao odraz jotacije *d* u Kavranu se pojavljuje i *j* (*tūje*, *hūje*), ali i *ž* (*grāžani*, *rōžen*). Odrzi jotacije skupinā *st/sk* i *zd/zg* (te palatalizacije *sk* i *zg*) u Kavranu su *št* (*ugnĳšte*, *štūcati*, *štĳpati*, *klĳšta*, *Savičēnština*, *Lovrēština*) i *žd* (*dāž*, *dāžda*, *mōždani*). Isto je i u svim dosad istraženim marčanskim govorima (npr. u Šegotićima (Pliško i Matanović 2016: 130–131), Peruškima (Pliško 2008: 744–745), Mutvoranu (Ujčić 1988: 127), Raklju, (Mandić 2016: 90), Krnici (Pliško 2003: 63), Hreljićima (Pliško 2007: 130), Prodolu (Paronić 2014: 174)) te u svim govorima južne podskupine barbanskih govora (Pliško 2000: 71–74), kao i gotovo u svim jugozapadnoistarskim govorima (Lisac 2009: 63–64). Present glagolā *iskāti* : *iščēn*; *stiskāti* : *stĳščēn* rezultat je jotacije *st/sk*. Odrz druge jotacije skupinā *st* i *zd* skupine su *šč* – *lišče* i nakon premetanja *zđj* – *grōjze*. U Muntiću i Valturi rezultat je jotacije dentala *t* i *d* te sku-

pina *st, sk, zd* i *zg* jednak kao u Kavranu (Pliško i Mandić 2011: 58), osim što se u Valturi u prezentu glagola *iskàti* : *iščèn*; *stiskàti* : *stiščèn* ć izgovara umekšano kao *t'*, a u Muntiću je srednje *č* kao i u Kavranu.

4.3.5. Odras skupinâ *jt* i *jd*

Suglasničke skupine *jt* i *jd* pojavljuju se u infinitivnoj odnosno prezentskoj osnovi glagola izvedenih prefiksacijom od općeslavenske osnove **i- / *jbd-*. Skupina *jd* se u Kavranu ostvaruje u oblicima prezenta (*dôjden, dôjdu, nâjdu, ubâjdemo*), imperativa (*dôjdi, nâjdi*) i gl. pridjeva trpnog (*ubâjden, nâjden*). Skupina *jt*, nastala stapanjem korijena i infinitivnoga nastavka, pojavljuje se samo u infinitivu: *dôjti, nâjti, ubâjti, pôjti*. U ovom se idiomu, kao i u susjednim Šegotićima (Pliško i Matanović 2016: 131) javlja i okrnjeni oblik infinitiva: *pôj, dôj, nâj*. Takav je ostvaraj zabilježen i u Raklju (Mandić 2015: 92), u barbanskim govorima (Pliško 2000: 134–136) te u Muntiću (Pliško i Mandić 2011: 60). U Valturi su u prezentskoj osnovi oblici: *nâd'e, zâd'e, dôd'e, pôd'e*, a u infinitivnoj: *dôť, pôť, zâť* (Isto).

4.3.6. Rasterećenje napetosti u rubnim zonama sloga

U Kavranu se, kao i u susjednim Šegotićima (Pliško i Matanović 2016: 131), zamjenjuje okluziv frikativom: *nôhta < nokta; h < k* (prijedlog), afrikata frikativom u primjerima: *nîš < nič, âš < ač*. Potpuna je redukcija okluziva na dočetnom dijelu sloga u primjerima: *jěna < jedna, jěno < jedno, nîdi < nigdi*. Na početku riječi suglasnički skup (okluziv + okluziv) *pt > t*: *ptica – tič*, (okluziv + frikativ) *pš > š*: *pšenica – šenica*, (okluziv + afrikata) se reducira *pč* u *č*: *pčela – čela*, a na kraju riječi (frikativ + okluziv) *žd > ž*: *dažd – dâž*. Jednako je i u drugim marčanskim govorima, primjerice u Peruškima (Pliško 2008: 743), Krnici (Pliško 2003: 65), Marčani (Pliško i Mandić 2007: 332), Lobarici (Pliško 2011: 180), Orbanićima (Pliško 2006: 86–87). U južnoj podskupini barbanskih govora (Pliško 2000: 93). U Muntiću i Valturi su potvrđeni primjeri *jěna < jedna, jěno < jedno, svejěno* (Pliško i Mandić 2011: 41). U drugim govorima jugozapadnoga istarskoga dijalekta nalazimo također iste primjere (Lisac 2009: 55).

4.3.7. Izostajanje sibilizacije

Kao u mnogim čakavskim, kajkavskim te zapadnim štokavskim govorima, tako je i u Kavranu dokinuta sibilizacija, što potvrđuju zabilježeni primjeri: L jd. *po hõdniki, na nõgi, na rûki, u lûki* i N mn. m. r. *orõhi, junãki, sviđõki, vrãgi*. Isto je i u susjednim govorima, primjerice: Šegotićima (Pliško i Matanović 2016: 132) i Peruškima (Pliško 2008: 747) te u svim barbanskim (Pliško 2000: 145–146) i svim ližnjanskim govorima (Pliško i Mandić 2011: 61–62).

4.3.8. Novija j-proteza u prilogu *opet*

U govoru Kavrana, kao i u susjednim marčanskim govorima (npr. u Peruškima (Pliško 2008: 748), Marčani (Pliško i Mandić 2007: 336), Krnici (Pliško 2003: 67), Loborici (Pliško 2011: 185)), zabilježena je novija j-proteza u prilogu *jõpet*. Isti je oblik potvrđen i u južnoj podskupini barbanskih govora (Pliško 2000: 140–141) te u Muntiću i Valturi (Pliško i Mandić 2011: 73).

4.3.9. Promjena završnoga *-l* u *-a*

Promjena završnoga *-l* u *-a* jezična je značajka koja se javlja u jugozapadnom istarskom dijalektu, u mnogim čakavskim (Lisac 2009: 52, 146) i nekim štokavskim (Lisac 2003: 55) govorima.

U Kavrano, kao u drugim marčanskim (npr. u Peruškima (Pliško 2008: 746) i Raklju (Mandić 2015: 95–96)), barbanskim (Pliško 2000: 128) i ližnjanskim govorima (Pliško i Mandić 2011: 50–51), ako je ispred završnoga *-l* samoglasnik *a*, on se stapa s *a* koji je dobiven od *-l* i tako nastaje dugo *ā* (*rěkal* > *rěkää* > *rěkā*). Ako je ispred *-l* neki drugi samoglasnik (*e*, *i*, *u*, *o*), između tih dvaju samoglasnika umeće se epentetsko *i* (*poměia*, *čũia*, *ubđia*, *smĩia*). U imenica se, ako je ispred novoga *a* bilo *o*, oni stapaju u *ō* (*vo*, *sō*). Na završetku unutrašnjeg sloga finalno se *-l* ne gubi (*dōlci*, *tēlci*, *bōlan*, *mūlci*, *pālci*), no ima i primjera gdje se ono gubi (*kōci*, *bōna*, *pōdne* < *poldne*).

4.3.10. Rotacizam *ž* > *r*

U prezentskoj osnovi glagola *moći* i njegovim izvedenicama *pomōći*, *pomōren* (< *mogti: (*po*)*mōren*, (*po*)*mōreš*, (*po*)*mōre*, (*po*)*mōremo*, (*po*)*mōrete*, (*po*)*mōru*) javlja se rotacizam. Osim u ovom primjeru, rotacizam se u Kavrano javlja i u prilogima *nđeri* (< *nigdire*) i *svāderi*. Takvi su primjeri rotacizma i u marčanskim (npr. u Peruškima (Pliško 2008: 746) i Raklju (Mandić 2015: 95)), barbanskim (Pliško 2000: 43–44) i ližnjanskim govorima (Pliško i Mandić 2011: 48).

4.4. Morfološke posebnosti

U ovome se dijelu ograničavamo na one jezične značajke koje su bile obuhvaćene dosadašnjim istraživanjima marčanskih, barbanskih i ližnjanskih govora, a svjedoče o jednakosti ili različitosti Kavrano susjednih idioma.

4.4.1. Genitiv množine imenica

U jugozapadnoistarskim govorima nulti je nastavak najuobičajeniji kod imenica *e*-vrste. U ostalih je imenica nastavak *-i*. U Kavrano je nastavak u G mn. imenica ženskoga roda nulti (*žēn*, *rūk*, *ũlik*), a muškoga i srednjega roda *-i* (*tēlci*, *šōldi*). U Raklju (Mandić 2015: 99) i Mutvoranu (Ujčić 1988: 128), u Valturi i Muntiću (Pliško i Mandić 2011: 70–71) te u barbanskim govorima (Pliško 2007:

65, 69, 73) potvrđeni su isti nastavci u imenica ženskoga, muškoga i srednjega roda.

4.4.2. Dativ, lokativ i instrumental množine

Imenice ženskoga roda (*e*-vrste) u najvećem dijelu jugozapadnoistarskih govora imaju nesinkretizirane oblike za D, L, I mn; čuvaju se stari množinski nastavci: D *-an*, L *-ah*, I *-ami*. Takvo je stanje u Raklju (Mandić 2015: 101), Marčani (Pliško i Mandić 2011: 79) i barbanskim govorima (Pliško 2007: 73). U Kavranu nisu zabilježeni takvi nastavci. Oni su jednaki onima u Muntiću i Valturi (Pliško i Mandić 2011: 72): D *-an* (*susèdan*, *divòjkan*, *ženàn*); L *-an* (*na nogàn*, *po ñìvan*, *po particèlan*); I *-an* (*s čerìšnan*, *jàbukan*, *z ùlikan*).

Imenice muškoga i srednjega roda (*a*-vrste) u množinskoj paradigmi u Kavranu imaju iste nastavke kao u Muntiću (Pliško i Mandić 2011: 72): D mn. m. i s. r. *-in*: *mùškin*; L, I mn. m. i s. r. *-i*: L *na bròdi*, *po hòdniki*; I z *lùd-i*, *s konòpi*, *z ràmenì*, *z ùši*, *s tēlci*. Imenice muškoga i srednjega roda množine u Marčani (Pliško i Mandić 2011: 79) te u barbanskim govorima (Pliško 2007: 64, 69) imaju nastavke za D *-on/-an*, a L, I *-i*.

4.4.3. Jednostavni glagolski oblici

Od jednostavnih gl. oblika postoje prezent (*mi rēčemo*, *oni ne rēču*), imperativ (*Dòjdi!* *Prekìnimo!*), gl. prilog sadašnji (*glèdajući*, *hòdeći*) te gl. pridjev radni (*probòja*, *ubìla*, *svàžali*) i trpni (*skùhana*). Aorista, imperfekta i glagolskoga priloga prošlog nema. Infinitiv je neokrnjen, završava nastavcima *-ti* (*svàditi*, *litretàti*, *slikati*, *kùhati*, *šiti*) ili *-ći* (*mòći*). Isti su oblici u svim marčanskim govorima (u Marčani (Pliško i Mandić 2007: 334), Prodolu (Paronić 2014: 178), Raklju (Mandić 2015: 106–109), u južnoj podskupini barbanskih govora (Pliško 2000: 158) te u Muntiću (Pliško i Mandić 2011: 61)). U Valturi je infinitiv okrnjena oblika (Isto).

4.4.4. Pomoćni glagoli *biti* i *htjeti*

Pomoćni glagoli *biti* i *htjeti* imaju samo „kratki“ prezent: *sàn*, *sì*, *jè*; *smò*, *stè*, *sù* (*Šìla sàno ovàko dòma.*; *...dok si bìja màli...*); *čù*, *čèš*, *čè*; *čèmo*, *čète*, *čè* (*Ko ne čèmo se svàditi. Ti čèš se òde pòli mène...*). Zanimljani oblik glasi *nìsan*, *nìsi*, *nì*, *nìsmo*, *nìste*, *nìsu* (*...dòkle nìsan rèkla...*; *To nì ìstina...*; *...mi nìsmo smìli govòriti istrijànski...*; *...oni nìsu umìli hrvàtski*); *nèču*, *nèčeš*, *nèče*; *nèčemo*, *nèčete*, *nèče*. Isti su oblici u Muntiću i Valturi (Pliško i Mandić 2011: 64), u barbanskim govorima (Pliško 2000: 152–153) te u susjednim marčanskim govorima (u Peruškima (Pliško 2008: 748), Krnici (Pliško 2003: 68), Marčani (Pliško i Mandić 2007: 335), Orbanićima (Pliško 2006: 91)).

4.4.5. Paradigma pomoćnoga glagola *biti* za tvorbu kondicionala

Za čakavsko je narječje karakterističan poseban oblik pomoćnoga glagola *biti* za tvorbu kondicionala: *bìn, biš, bi; bimo, bite, bi*. Takvi su oblici ovjereni i u Kavranu te u svim dosad istraženim marčanskim (npr. Raklju (Mandić 2015: 108), Orbanićima (Pliško 2006: 87), Peruškima (Pliško 2008: 744)), u svim barbanskim govorima (Pliško 2000: 156–158) i svim ližnjanskim govorima (Pliško i Mandić 2011: 42).

4.4.6. Glagol sa značenjem ‘*ići*’

U jugozapadnoistarskih govora oblici glagola sa značenjem ‘*ići*’ tvore se od dviju supletivnih osnova: *gre(d)-* i *hodi-*. U Kavranu su, kao i u drugim marčanskim (primjerice u Raklju (Mandić 2015: 108), Peruškima (Pliško 2008: 748), Krnici (Pliško 2003: 67)), barbanskim (Pliško 2000: 136–137) i u ližnjanskim govorima (Pliško i Mandić 2011: 66) potvrđeni oblici za prezent: *grèn, grêš, grê, grêmo, grête, grêdu*; glagolski pridjev radni (*hodila, hodija, hodili*) te oblici imperativa *Hòdi! Hòj! Hòmo!*

4.4.7. Nominativ jednine muškoga roda pokaznih zamjenica

U nominativu jednine muškoga roda pokaznih zamjenica u istarskim je govorima rasprostranjen nastavak *-i*: *tî, tô, tâ; uvî/ovî, uvò/ovò, uvà/ovà; unî/onî, unò/onò, unà/onà*. Takvi su oblici s nastavkom *-i*, osim u Kavranu, ovjereni u ližnjanskim govorima (Pliško i Mandić 2011: 67–68), u marčanskim (u Raklju (Mandić 2015: 106), Krnici (Pliško 2003: 67)) i barbanskim govorima (Pliško 2000: 99–100).

4.4.8. Posvojna zamjenica ženskoga roda za treće lice

Posvojna zamjenica ženskoga roda u značenju ‘koji pripada njoj’, ‘njezin, njezina, njezino’, u Kavranu ima oblik *ñèzin, ñèzina, ñèzino*, dok je u Raklju *ñejî, ñejà, ñejè* (Mandić 2015: 105), a u Hreljićima *ñojî, òjà, òjè* (Pliško, *Upitnik za terensko istraživanje*) kao i u svim barbanskim govorima (Pliško 2000: 154).

5. Zaključak

Mjesni govor Kavrana prema analiziranim fonološkim i morfološkim jezičnim značajkama pripada jugozapadnom istarskom dijalektu. U odnosu na dosad istražene marčanske mjesne govore: Hreljiće, Krnicu, Lobariku, Marčanu, Mutvoran, Orbaniće, Peruške, Prodol, Rakalj, Šegotiće, južnu podskupinu barbanskih govora kojoj pripadaju naselja imenom Manjadvorci, Rebići, Hrboki, Borinići, Škitača te ližnjanske Muntić i Valturu, govor Kavrana na fonološkoj razini ima iste sljedeće jezične značajke: peterovokalski sustav i silabem *r*, jednak ostvaraj starohrvatskoga poluglasa u tzv. „jakom“ i „slabom“ položaju, ikavski refleksi jata, refleksi *e > *a*, prelazak *q i *l > *u*, promjenu *a* > *e* u korijenu glagola *krasti* i *rasti* te imenici *vrabac* (*rēbac*), kontrakcije, neutralizaciju predakcentnog kratkog vokala *o* u *u*, osim u Valturi.

Naglasni sustav jednak je muntićkom i valturskom te dosad istraženim „proštinskim“ govorima u kojima je ovjereno povlačenje naglaska na prednaglasne dužine.

Suglasnički sustav jednak je u svim uspoređivanim govorima, osim u Valturi gdje je povećan inventar glasovima *č*, *t*, *d*. U svim se govorima ostvaruje prijelaz dočetnoga *-m* > *-n*, redukcija sonanta *v* ispred i između suglasnika i glasa *r*, čuva se stara suglasnička skupina *čr (osim u pridjeva *crn*), ostvaruje se rasterećenje napetosti u rubnim zonama sloga, novija *j*-proteza, zamjena krajnjega *-l* > *-a*, rotacizam, štakavizam, izostaje sibilizacija. Rezultati jotacije dentala *t* i *d* te skupina *st*, *sk*, *zd* i *zg*, te odraz skupina *jt* i *jd* jednaki su u svim govorima, osim u Valturi.

Na morfološkoj razini svi promatrani govori imaju jednake oblike pomoćnih glagola *biti* i *htjeti*, paradigmu pomoćnoga glagola *biti* za tvorbu kondicionala, oblike glagola sa značenjem ‘ići’, N jd. m. r. pokaznih zamjenica, jednostavne glagolske oblike (osim infinitiva koji je u Valturi okrnjen). Genitiv množine imenica m., ž. i s. roda jednak je u svim govorima. Nastavci za D, L, I mn. imenica ž., m. i s. roda identični su muntićkima. Ostali marčanski i barbanski govori u pluralnoj paradigmi imenica ž. roda čuvaju stare nesinkretizirane nastavke, a imenice m. i s. roda imaju nastavke D *-on/-an*, a L, I *-i*. Oblik posvojne zamjenice ženskoga roda za treće lice različit je; u Kavranu ima oblik *nezin*, *nezina*, *nezino*, dok je u Raklju *nejĩ*, *nejã*, *nejẽ*, a u Hreljićima *nojĩ*, *nojã*, *nojẽ*, kao i u svim barbanskim govorima.

Prema promatranim jezičnim značajkama može se zaključiti da je kavranski govor jednak muntićkome, upravo onako kako ga njegovi govornici opserviraju. Daljnja istraživanja marčanskih govora, prije svega susjednih Pavićina, a zatim i ostalih „proštinskih“ govora, pokazat će gdje je mjesto kavranskoga idioma unutar te skupine govora, a zatim i šire, prema južnoj podskupini barbanskih govora.

Literatura

- ALBERI, DARIO. 2006. *Istria: storia, arte, cultura*. Trieste: LINT.
- BROZOVIĆ, DALIBOR; IVIĆ, PAVLE. 1988. *Jezik, srpskohrvatski/hrvatskosrpski, hrvatski ili srpski*. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod Miroslav Krleža.
- HRASTE, MATE. 1964. *Govori jugozapadne Istre*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- LISAC, JOSIP. 2003. *Hrvatska dijalektologija 1., Hrvatski dijalekti i govori štokavskog narječja i hrvatski govori torlačkog narječja*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- LISAC, JOSIP. 2009. *Hrvatska dijalektologija 2. Čakavsko narječje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- LONČARIĆ, MIJO. 1996. *Kajkavsko narječje*. Zagreb: Školska knjiga.
- LUKEŽIĆ, IVA. 1988. Jezična struktura u Balotnim pjesmama. *Susreti na dragom kamenu 1988*. Pula: Studij ekonomije i turizma Dr. Mijo Mirković, 249–270.
- MAŁECKI, MIECZYSLAW. 1930. *Przegląd słowiańskich gwar Istrii*. Kraków: Polska akademija umiejętności.
- MANDIĆ, DAVID. 2015. Jezik Balotina Dragog kamena – lingvistička analiza. *Filologija*, 64, Zagreb, 85–119.
- MOGUŠ, MILAN. 1977. *Čakavsko narječje. Fonologija*. Zagreb: Školska knjiga.
- PARONIĆ, SAMANTA. 2014. Jezične osobitosti mjesnoga govora Prodola. *Barbanski zapisi, sv. 2. Zbornik radova znanstvenoga skupa „Barban i Barbanština od prapovijesti do danas“*. Ur. Slaven Bertoša. Barban: Općina Barban, 165–186.
- PLIŠKO, LINA. 2000. *Govor Barbaštine*. Pula: Filozofski fakultet u Puli.
- PLIŠKO, LINA. 2003. Fonološki i morfonološki opis mjesnoga govora Krnice. *Čakavska rič*, 1–2, Split, 61–69.
- PLIŠKO, LINA. 2006. Jezične značajke mjesnoga govora Orbanići. *Croatica et Slavica Iadertina*, 2, Zadar, 83–93.
- PLIŠKO, LINA. 2007. Mjesni govor naselja Hreljići – prilog poznavanju govora općine Marčana. *U službi jezika. Zbornik u čast Ivi Lukežić*. Ur. Silvana Vranić. Rijeka: Filozofski fakultet, 123–135.
- PLIŠKO, LINA; MANDIĆ, DAVID. 2007. Dijalektološki povratak Marčani. *Čakavska rič*, 2, Split, 323–338.
- PLIŠKO, LINA. 2008. Mjesni govor naselja Peruški – prilog opisu govora Marčanštine. *Riječki filološki dani 7*. Ur. Ines Srdoč-Konestra i Silvana Vranić. Rijeka: Filozofski fakultet, 739–751.
- PLIŠKO, LINA. 2011. Mjesni govor Lobarike. *Tabula*, 9, Pula, 176–187.
- PLIŠKO, LINA; MANDIĆ, DAVID. 2011. *Govori općine Ližnjan*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.

- PLIŠKO, LINA; MATANOVIĆ, KATARINA. 2016. Iz fonologije Šegotića. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Splitu*, 9, Split, 123–134.
- RIBARIĆ, JOSIP. 1940. Razmještaj južnoslovenskih dijalekata na poluotoku Istri, *Srpski dijalektološki zbornik*, 9, Beograd, 1–207.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1985. Mozaik istarskih govora. *Istra*, 3–4, Pula, 66–72.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1988. Materinski idiom Mate Balote i jezik ‘Dragog kamena’. *Susreti na dragom kamenu 1988*. Pula: Studij ekonomije i turizma Dr. Mijo Mirković, 249–270.
- UJČIĆ, RUDOLF. 1988. Neke značajke mutvoranskoga lokalnoga govora. *Prilozi o zavičaju*, 5, Pula, 121–132.
- UJČIĆ, RUDOLF. 1994. Osnovne značajke marčanskog lokalnog govora. *Marčanski zbornik* I. Ur. Goran Filipi. Pula: Koordinacija istarskih ogranaka Matice hrvatske, 123–128.
- VRANIĆ, SILVANA. 2005. *Čakavski ekavski dijalekt: sustavi i podsustavi*. Rijeka: Biblioteka časopisa Fluminensia, knjiga I, Filozofski fakultet u Rijeci, Odsjek za kroatistiku.
- <http://www.marcana.hr/>, posjet 3. 10. 2016.

The local dialect of Kavran in the context of Northwestern Ližnjan dialects

Summary

This article examines the phonological and morphological characteristics of the local dialect of Kavran in the context of neighboring Northwestern Ližnjan dialects, those of Muntić and Valtura, as well as the so-far recorded local dialects of Marčana: Hreljići, Krnica, Lobarika, Marčana, Mutvoran, Orbanići, Peruški, Prodol, Rakalj, and Šegotići, and the southern sub-group of Barban dialects which are found in the villages of Manjadvorci, Rebići, Hrboki, Bornići, and Škitača.

It is concluded that the Kavran dialect is equivalent to the dialect of Muntić. From the dialect of Valtura it is differentiated by the realization of the phonemes *f and *d, the consonant groups *stbj, *zdbj, *jbt, *jbd, the infinitive suffix, which is consistently truncated, as well as the suffixes for the locative and infinitive case forms of the plural of male and neuter nouns. It differs from all here-to described Marčana and south Barban sub-group dialects by the suffixes for the dative, locative, and instrumental case forms of the plural of male, female, and neuter nouns. From the dialects of Marčana, Krnica, Orbanići, Prodol, and Hreljići, as well as the southern Barban sub-group of dialects, it differs also in its system of accents.

Ključne riječi: govor Kavrana, općina Marčana, jugozapadni istarski dijalekt, čakavsko narječje, fonologija, morfologija

Key words: dialect of Kavran, Municipality of Marčana, Southwest Istrian dialects, Čakavian dialects, phonology, morphology

